

FUNDACJA
"Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek"
87-100 Toruń, ul. W. Garbary 2
tel.: 65-22-186, e-mail: archAK@um.torun.pl
REGON 870502736

Grzegorz Cześniak (i.v. Sarbiński)

87-820 Kława

† dr. Bogdan Ziółkowski

87-800 Włocławek

Włocławek
TOP, M: P, AK
† Sarbiński Witold Stanisław

M: 1177/1969 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Sarbinowski Witold Stanisław

T. 100-11791 1969 Som

Wrocławsk. 103-MiS-AL

I./1. Relacja k. 12 s. 1-14

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 9 s. 1-10

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 5 s. 1-5

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

1. z obrotu k. 2 s. 1-2

.....

.....

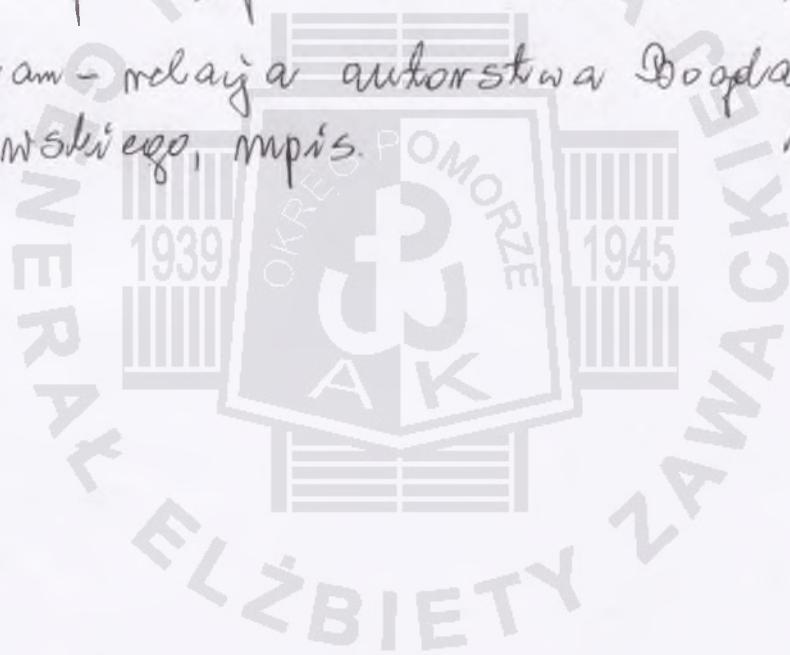
V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 2

VI. Fotografie dwa i ikono grafii

1/1. Delaja - Sarbiniski Witold
Stenogram

1. Delaja Gremy Cześnim (i v. Sarbiniskij)
o działalności W. S. Sarbiniskiego spisane
przez dr. Bogdanę Ziótkowskiego,
kserokop., ręk. k. 8 s. 1-9
2. List Gremy Cześnim do dra
B. Ziótkowskiego - uzupeł. relacji,
kserokop. ręk. z 4.10.2003 k. 1 s. 10-11
3. Biogram - relacja autorstwa Bogdane
Ziótkowskiej, mpis. k. 3 s. 12-14

Pyt do p. Dreny Giesmin

1

1 Czy poza Paris i Lilią^{na} Dojciechowską w TOP działały inne kobiety?

2 Czy może Pani bliżej opisać wymienione w relacji osoby

Stanisław Młazierski / kto z rodziny mieszka w Nowaku / ewen-
Zdzisław Młazierski tucznik przyniósł adres /

Mariany Chrobociński

Osimski

Henry Piotrowski

/ Takie dane jak wiek, miejsce pracy / ew. wykształcenie /, na czym polega-

ła ich działalność, co się z nimi stało /. Czy pamięta Pani może jeszcze innych członków organizacji

3 Czy może Pani bliżej opisać udział na Spółdzielni w Biesku / kto brał udział, kiedy, mniej więcej, miał miejsce, efekt ataku, jak zachowali się po nim Niemcy /

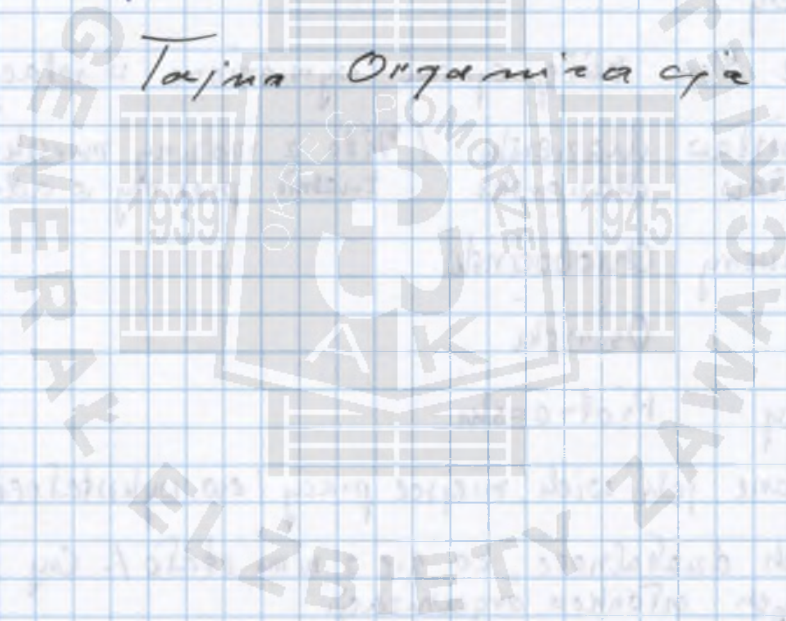

Kaniński

2

4 Czy znane jest Państwu nazwisko Ryszard Kenciocki? Czy kontaktował się z Adamem lub Witoldem? Czy brał udział w akcjach TOP?

Tajna Organizacja Polska

Relacja p. Trena Gziniem

z pierwszego męża Sarbiniński - żona Witolda
Witold Sarbiniński TOP Kowal - MiP brat d-cy Adama

1 Regina z Malculski i Lucjan Sarbiniński mieszk. Głował.
Mieszkał ul. H. Kottstał /w czasie wojny H. Göringstrasse/ był
stolarzem, pracował w zakładzie stolarskim Stoyera /Volldeutsch/
- zaliczony do spokojniejszych. Matka nie pracowała. On zmarł
w 1958, ona w 1964r. Mielili własny dom.

2 Dzieci 3 synów i córki.

wr 1917 Zygmunt Sarbiniński - zginął w WW. II Korpus Polski

wr 1919r 16 XI Witold Sarbiniński -

1925 25 II Adam Sarbiniński -

1927 27 V Wacław Sarbiniński z m. Wymysłowska, po wojnie mieszkał
w Warszawie.

3 Żonaci byli przed wojną i lubo = wojna. I

Zygmunt i Adam byli kawalerami

Witold poślubił Trenę Ryberską 15 II 1942r. Ślub odbył
się w N-cu. Pani Trena prosiła wyjechać do N-c. Urodziły się
2 dzieci:

28 06 1942r. córka Daneta Zofia Łódi - malarzka
6 02 1944r. ~~syn~~ syn Lech Marian - mgr. inż. Socha -
cra.

Matki znowu mieszkała z teściami w drugiej połowie domu.

4 Wszyscy kojarzyli szkołę Powozek w Głował. Witold
skończył Szkołę Handlową w Brześciu w Włocławku - maturę 1937/8
do Płocka uczył się dalej. Miał studia w WSM w Warszawie
Pracował przed wojną w magistracie w Głował /parę miesięcy
mieszkoł / Pełnił do "Strzecha". Powołany w 1939 r.
do st. wojakowej. Wziął do siebie pod przykryciem. Wracił
koniec X /po piątek XI - uciekli z niewoli. - kępcami z Głował -
Pracował w N-ce /gast Artur - warsztat blaszko - hydraulicz-
u liczył głównie kieszonki. Witold dobrze znał j. niemiecki
do samego awansowania. Gast był w Wermarheie i ~~Witold~~ stwierdził się
o wolnienie Witolda. Obiecywał ~~Witoldowi~~ że go przesyła
opódkę go kępcami, że stawił się w polu słońca
Wydebał o Witoldzie jako najlepszego opłone. Adama zatrudnił
na prostej pracy / i lubo wiszą przed awansowaniem /
Pyrena i męz byli przekonani o zwolnieniu, ale konfrontacja z 6A. Czek

ad 3-4

Pani Irene do Głowale spraw. s/p w 1935r. Przedtem
rodzina mieszkała we W-wku.

Rodzice Zofia z Romaniskich Rybarska / Eugeniusz Guf
stryjeczyn bratem synem brata Ciesłowa Rybarskiego
/ dwadziecąt /

Pani Irene Witolda poznata, krótka przed wojną.
Dzigi nos wyrost P. Irene ze npi w 1950r 30IX - cywilny,
19XI 1950r. kosciany - Eugeniusz Giesmin - na dca najstarszy w. 1905r
w Głowach mieszkał na ul. Dłopernika 18

Dwójka dzieci

Matylda - polonistka w d.o. Sreccinie w. 10 09 1954r

Maciej w. 14 03 1954r. bakan w Chodzieu.

Witold był wysportowany, posiadał dwa dyplomy i medale,
biepaca, pływak, piłkarz.

Adam mieszkał w 1939r. pojechał do szkoły do W-wku. Był
bardzo mądrym uczniem, ale był bardzo nerwowym. Pomagał Brygadz.
Dokonał stralep i

P. Irene 14 09 1921 w W-wku. Sza p.o. w W-wku
najpierw 2 potem 6 Chodzieu 1,5 roku do handlowki. Miasta Głowa
Ryszarda - Gim. Mech. we W-wku.

Po wojnie p. Irene pracowała w GS / kasa / a
później G. Karcz Spółdzielczej. Na emerytalną przeszła bardzo dawno
ostatnia w 1970r. a po śmierci męża w 1975r / wenta p. m. /
Ostatnia praca apteka w Głowach.

Do Tajnej Organizacji Polskiej należeli:

Adam ? Sankirski.
Witold ?

ni. A. Gredo - konfrontacja / 5/2 w. / z Witoldem „On jedyny potwier-
dził, że był u Adama, Witold przyniósł i stracha i di. rozmowy
Wojtara z Lubieniem Puzarłkiego / narecone Aline Głowale z
W-wku /

A. Gura - na konfrontacji powiedział o Adamie „powiech powiech”
bo ja już wszystko powiedziałem.

A. Gredo - wrócił z obcam. Twierdził, że „bezwiednie do powiedział po
razem.

Lubim Wojciechowski - Tjarniche w TOA

Ozimski - z Głowale

Obaj byli aresztowani 6 07 1944 r. razem Witold miał od 1 VA wódki / jeszcze pali - pakowanie do drzwi / do miejsca Witolda przyniesiono 2 porty 3 pamiątki ze wsi

Adam zjadł śniadanie, widział N-ców, ale nie mógł już wstać dom był. obrabiany. Grzechy z Lubienia / nie miał nog - proległy / był o wzięciu i jak wrócił opowiadał co mówił Adam, Witold

Rodzice wiedzieli w ten sposób matkę o działalności syna w konspiracji

Geografowie byli z W-wki. Z Kowalski p. Grewa ostrzeżył Hossowego Urządów szkiep, uciekł i kilka dni był w obozie

Arest. byli w Głogowie, Włostach, Ciemięczech, Lubieniu Śląsk.

Wojna zaczęła się w Dzierżynie i Włostach. W Głogowie wpaść w pułk z listami obojwi

Opowiadał o tym E. Rybicki. Ewaluacja obozu. Adam był. im chęć odwiedzania / influence / parli się z nim pojeździł. Dostał renty i pensji / był brat jednej pani z W-wki / Byli u niego dzień przed ewakuacją / On im mówił "ja jani we miejst, wy moie mówcie wrócić" Próbował po pościgu

Pon Markiewicz wrócił z obozu / po prostu / i on powiedział że Witold żyje "spotkali się w Flossenbunze w plecach apelowym / był wyrodzonym, przegry - bratime z papierem / Markiewicz dał mu listy. Gross Rosen Daulhen - Flossenbunze - miał ja. Dojeżdżanie Buchenwald - Flossenbunze / pr. Markiewicz /

Po miesiącu miał ⁵¹⁸ spotkanię z Ostabie podczas wojny. Witold jeniec był: 22 IV - ur. Hitlera. ~~Powinno~~ został trafił do Flossenbunze. Był alarm, wyrzucił 2 przegrane - Markiewicz szukał Witolda. Nie mógł

Witold w Gross Rosen pracował w kuchni / znał trochę niemieckiego / Spisał z obozu

się od nikogo o nim dowiedzieć. Kłopot nie ma przy powiadomieniu N-cy rozstrzelał ze szponem 2 tys więźniów / w tej grupie był pr Witold - rozstrzelał z karabinem młynarzów. Markiewicz określił po "ryzy grup" u metra nople wybrał tylko zdrowi, silni, stali w drodze Niemcy do białej Dokumenty z Arolsen

15 XI 1991 - Związek Poszkodowanych we W-wku. tam są dokumenty, też oryginały.

Nr A-176.1 15 0190 Arolsen Grosse Allee 5-9 tel. 056 91 60-37. / Pismo wydat 3 07 90

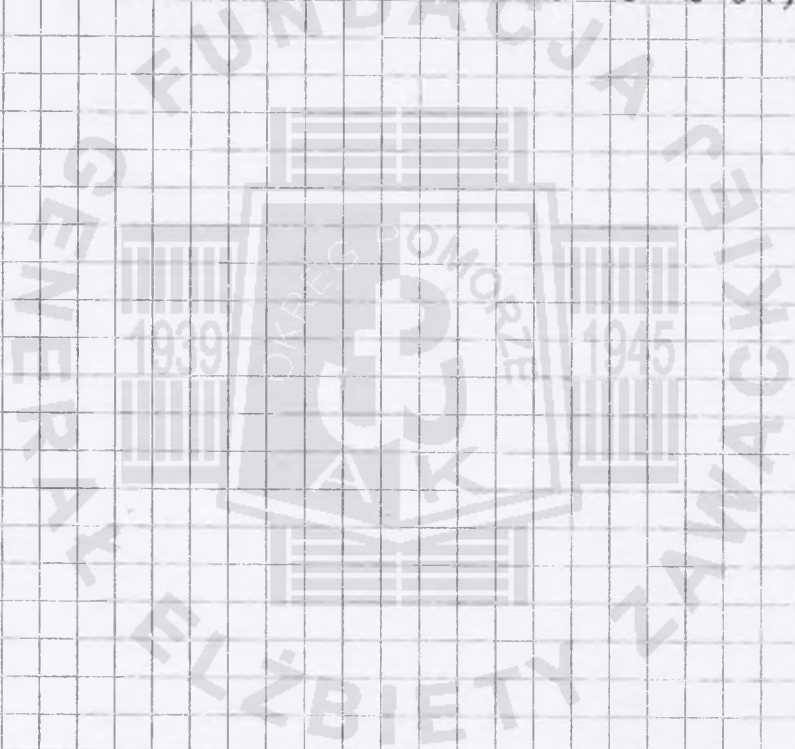
Adam był wysoki ok. 1.80 cm, szedym,

Bardzo nerwowy, ale bardzo mądry chłopak, zanęsty (ale żenił się pani Grenel bliżej Adama był staniatow dloierski, młody brat Adama)

Ejke Tadeusz Sarbinowski to była rodzina Adama i Władka. Tadeusz Sarbinowski brat.

Grupa Kresian
Trosko Sarbinowska

Wspomnienie 6.08.2002

Relacja T. Rosini p. voto Sarbinskiej
o organizacji

7

W kasiele zamienionym na magazynowy pole pracowali
ludzie z okr. miedziowego bron i w chnie / Długie czi-
byte ulogowan i teizowey / na polepie / Nikt tego nie wiecist.

Reinier maszyna do pisanie byla w coraku Witolada to
Borecium Tys pomogt zwalnia Adoma Witolad = tolek zabrakta
ja post aretowawet Adoma / ktory w wy wthredt to Gistow / Byt pmsy
protokt o uradziocy / Wyniesli ja na pole - brida, Pizono na nicy
u lotki

z fi. Group do 20-ka, na punkt kontaktowy / demy / P'2 65' pny
torach / pny palniacy
Bron zabrone byt na wyierzeniu Adoma, Litolada
do oboru, zabrakta p/min. T. Piotrowski / Jemay / z Glowala hoteli
go Georg /

- Atak u Sparkasse w Dresniu o godz 9⁰⁰ - pienizki dla organizacji
- Do Glowala przyjezdził ~~Frederik~~ Joman Sieredziej

W grupie z wipienie bylo upowiescizaloby pizakata do matki
Adoma Gostynskiego aby przekazac "srodki" do sycie, pienizdka
Pnekatata p matki.

Wisziowie / 54 / checili uicic jeli byto swifoto byto tylio.
z N-rów. Byty jui przygotowan listem / konspir. / m.in u Gostynskieg,
- matki - byty wytrazone / ale spadk na pnetowet / ony 2 / P'nos
miały organizacje z Glowala ale nie z tego nie wytyb / Pawa sicho-
myto, wycofali na w ot chwili - z mojrnyd pzet ualicyt Trene;

Adom miał pseudonim "Sep" Witolad chyba nie.
W wipieniu na 10-ten byli stronhicy Gici P Trene widziwete rzeczy
Adome, i w pntem pol zmierzali biciziny, 7 to byty czi w keni -
w ropie /.

Adom z Gornedzin byt w jednej celi, Witolad nie
widemo.

Adom w Gross Rosen byt w spitelu oborowyn gah
wyhodnik Witolad i k ledny to byty se polepnet, zabrakta pnetowet

Liliane Wojewodzka staniomana Tgricaku TAP, Pracowala
w skleron z obywatel na 3 Moje

Trena Rosini,
T. voto Sarbinskiej,
Kawał dla 6.08.2002. v

Zdradca Kazimierz Giergielewicz / według p. Frengy / u Jadwigi
Sierpińskiej - Radomyskiej - szewc z Kowala

Do TOP należeli

z relacji

Kobiety:

Irma Starbinińska / secondo voto Czeszka /

Liliana Dojweczowska

ini Adam Credo - Lubraniec?

Osinski - z Kowala

Jenny Piotrowski - z Kowala

Wojtara z dubienia Hugauski po / miał żonę Alina Głowacka z W.ka /

Eugeniusz Rybarski - Wrocław

Stanisław Marzeński młodszy } bracia

Stanisław Marzeński - starszy }

Merenski Stefan żył lat 54 wprawy obrzu
kone 2m 31 1 1945.

Czesław Jędrzej Merenski żył lat 68
2m. 18 10 1991.

Zofia Rybarska żyła lat 35 2m 9 III 1937

Prace → Wacław Groszewski Adam Buranel 2 Dyle N. powty

Konimien
Zoran Koniński
Koniński - radia
Koniński

Stefan Merenski

Tadeusz Nowicki

Yosif Polak

2 Serbini

1 Serbini

Doległ 1938-45

Brigada Serbini

Przepraszam, że tak długo nie dostałem
z odpowiedziami na pisma Pana. Chciałbym mieć
wasze na pewno więcej o informacje które są Państwu
potrzebne. Niestety, paucze ludzka jest natura
i nie wiele mogliśmy zrobić w tym kierunku. To
co miałyśmy na ten temat do powiedzenia, już zostało
powiedzone. Zdzysław Adamo Sobiniński nie posiada
danej ani ulki - z wyjątkiem z tej rodziny. Na zdyszał
oprac. Ryszarda Kucharskiego którego nie rozpoznaję.
Kiedy tylko było o Ryszardzie ze po wysiedzeniu
z jego rodziny z Kowala ma ponętą okupacji,
zamieszkał w Krakowie w celu pracować i skąd
w 1944 r. został aresztowany z całej grupy z tamtego
terenu, w Krakowie podczas okupacji nie widywano
go. Pragnę dostrzec jedynie kilka informacji
z tego czasu pochodzących z biografii Witolda
Sobinińskiego

1. Z nielicznego grona więźniów zostało
wymierzonych do zbrodni po 20-tych październiku 44.
a nie w sierpniu jak jest zapisane w biografii
W. Sobinińskiego. Po częściowo przebywał w więzieniu
na Interlingo a potem w Radogoszczu skąd
został przeniesiony do ~~Radogoszcz~~ ^{Łódź - Białostok}. Tu przed
świętami Bożego Narodzenia około 1 miesiąca
przed spaleniem obozu w Radogoszczu.
2. Witold, Władysław Sobiniński współpracował ze Stanisława
nem Chłanińskim a nie z obywatelami Chłanińskim

bratem w/w
Przešlo mi, że nic więcej nie mogę dodać do
tej sprawy

Kowal 4.10.2003.

Grzegorz Cześnik
(siostra)

Grzegorz B. Cześnik

Sarbiński Witold Stanisław (1919–1945)

członek sztabu Tajnej Organizacji Polskiej Miecza i Pługa, AK ✓

Urodzony 16 listopada 1919 r. w Kowalu, w rodzinie Lucjana z zawodu stolarza i Reginy z d. Makulskiej. Brat Zygmunta (ur. 1917 r.), żołnierza II Korpusu Polskiego W. Andersa (zginął w kampanii włoskiej) i Adama, ps. „Błyskawica”, „Sęp” (ur. 1925 r.) założyciela i komendanta Tajnej Organizacji Polskiej (TOP).

Ukończył szkołę powszechną w Kowalu, a następnie Państwową Szkołę Handlową we Włocławku – matura 1938 r. Kilka miesięcy pracował w magistracie w Kowalu, przygotowując się jednocześnie na specjalnych kursach w Płocku do egzaminu do Wyższej Szkoły Handlowej w Warszawie. W tym okresie należał do „Strzelca” i brał udział w licznych zawodach sportowych. W 1939 r., powołany do czynnej służby wojskowej, brał udział w kampanii wrześniowej. Do niewoli dostał się 19 lub 20 września pod Żychlinem. W październiku 1939 r. uciekł z niewoli i powrócił do rodziny. Od listopada 1939 r. do lipca 1944 r. pracował w warsztacie blacharsko-hydraulicznym Artura Qusta w Kowalu jako księgowy (dobrze znał jęz. niemiecki). 15 II 1942 r. zawarł we Włocławku związek małżeński z Ireną Rybarską. Przed wojną i w okresie okupacji mieszkał w Kowalu przy ul. Kołłątaja.

W 1940 r. zakładał wraz z bratem Adamem młodzieżową organizację konspiracyjną o profilu chadecko-endeckim – Tajną Organizację Polską. Odpowiedzialny by za jej pion cywilny, prowadzenie działalności polityczno-propagandowej, m.in. redagowanie ulotek i gazetek oraz prowadzenie archiwum. W początkowym okresie działalności do stycznia 1941 r., wraz z bratem i Zdzisławem Mazierskim kolportował na terenie Kowala gazetki KZPL i KSSL – „Ogniwo” i „Piorun”. Organizował kolportaż konspiracyjnych wydawnictw na terenach powiatów włocławskiego, kolskiego i kutnowskiego – terenach działalności TOP. Jesienią 1942 r. brał udział w rozmowach scaleniowych z MiP, który reprezentował Ireneusz Sieradzki, ps. „Cezary Baryka”, „Andrzej Żwirski”. W ich wyniku TOP wszedł na zasadach autonomicznych do MiP, a wraz z jego powiatowymi strukturami, rok później do AK. Po zawarciu związku małżeńskiego, ze względu na żonę i dzieci, ograniczył swą działalność do kierowania siatką łączności konspiracyjnej, m.in.

utrzymywał stałe kontakty z Januszem Sieradzkim i Adamem Gostyńskim, ps. „Aleksander”, „Wicherek” w Brześciu Kuj. i Włocławku.

Został aresztowany wraz z A. Sarbińskim przez gestapo z Włocławka 6 VII 1944 r. w godzinach rannych w domu, w fali aresztowań, która do końca nie została wyjaśniona. W przeciwieństwie do brata, gestapo nie dysponowało dowodami przeciw niemu, a archiwum, ukryte w dzwonnicy kościoła w Kowalu, nie zostało (do dziś) odnalezione. Torturowany we włocławskim więzieniu, nie przyznał się do działalności konspiracyjnej. Jego brat Adam również zaprzeczał jego działalności w ugrupowaniu, Niemiecki pracodawca wstawił się za nim i starał o uwolnienie. Dopiero w czasie konfrontacji z Adamem Credo, który zastąpił go na stanowisku szefa propagandy, ten potwierdził, że W. Sarbiński był członkiem TOP oraz MiP oraz że brał udział w naradach kierownictwa ugrupowania.

W sierpniu 1944 r. został przesłany do więzienia na Radogoszczy w Łodzi, skąd skierowano go w końcu października lub początku listopada do obozu koncentracyjnego w Gross Rosen. W obozie, ze względu na dobrą znajomość języka niemieckiego pracował w biurze. W początkach lutego 1945 r. został ewakuowany wraz z innymi więźniami do obozu koncentracyjnego Flossenbürg (nr 48706) – komando Amsbach, stamtąd z marca do Dachau i po miesiącu ponownie do Flossenbürga. Był już skrajnie wyczerpany i chory. Żył jeszcze 22 IV 1945 r. Ostatnie dni i godziny jego życia nie są znane. Został zamordowany, bądź przed ewakuacją obozu, kiedy Niemcy rozstrzelali na wzgórzu z karabinów maszynowych ok. 2 tys. chorych i najsłabszych jeńców, bądź w czasie drogi, kiedy konwojenci dobijali osoby nie mogące wytrzymać trudów marszu. Według relacji świadków w dniu 23 kwietnia 1945 r., kiedy wojska amerykańskie oswoodziły więźniów, już nie żył.

W. Sarbiński miał dwoje dzieci: córkę Danutę Zofię (ur. 28 VI 1942 r.), nauczycielkę w Łodzi i Lechosława Kazimierza (ur. 3 II 1944 r.), mgr inż. zamieszkałego w Sochaczewie.

Źródła:

AP AK, Insp. Wł., t. osob.: Rybarski E., Sarbiński W. – relacje; APW, Starostwo Powiatowe we Włocławku 1945-1950, sygn. 115, k. 159; ASRW AGSW „O uznanie za zmarłego”, sygn. 133/48 (Sarbiński W.); IPN-AGKŚZpNP, SO-Ł, sygn. 616; Pismo Międzynarodowego Biura Poszukiwań z

Arolsen z dnia 4 listopada 1993 r.; Orzeczenie Biskupiego Sądu Duchownego we Włocławku z 30 października 1950 r. (odpisy w zbiorach autora); Cześnin I., Rybarski W., Sieradzka D. – relacje w zbiorach autora; Chrzanowski B., *Miecz i Pług*, Toruń 1997, s. 154-155; Ziółkowski B., *Stan i potrzeby badań nad dziejami konspiracji na terenie Włocławka i Kujaw wschodnich*, „Vladislavia” 2002 Nr 13 s. 15-16.

B. Ziółkowski

1/2. Dokumenty dotyczące reletora: Sarbiniski
Witold Stanisław

1. Metryka urodzenia Witolda Stanisława Sarbiniskiego, Głował 18 X 1922r.,
kserokop. oryg. k. 1 s. 1
2. Kserokopia " odpisu skróconego aktu
małżeństwa" - z 15.02. 1942r., k. 1 s. 2
3. Postanowienie z dn. 23.02. 1949r.
Sądu Grodzkiego we Włocławku o usunięcie
za zmarłego Witolda Sarbiniskiego,
kserokop. (nr zg. 153/48) k. 1 s. 3-4
4. Zeszenie Markiewicza Jany w sprawie
domniemanej śmierci Witolda Sarbiniskiego z 1950r., kserokop. rękop. k. 2 s. 5-6
5. Opzezenie Biskupiego Sędu Duchownego
we Włocławku z 30 X 1950r. do domnie-
manej śmierci Witolda Sarbiniskiego,
kserokop. oryg. k. 1 s. 7
6. Kserokopia " wyciągu aktu zejścia"
z adnotacją o usunięciu ze zmarłego, k. 1 s. 8
7. Pismo z 4, 11. 1993r. z Arloson k. 2 s. 9-10
- Międzynarod. Biuro Poszukiwań Czerw.
Kłajpa wraz z dowodami, kserokop.
oryg.

Starostwo Włocławskie
Parafia Kowal

N^o aktu 250.

Metryka urodzenia

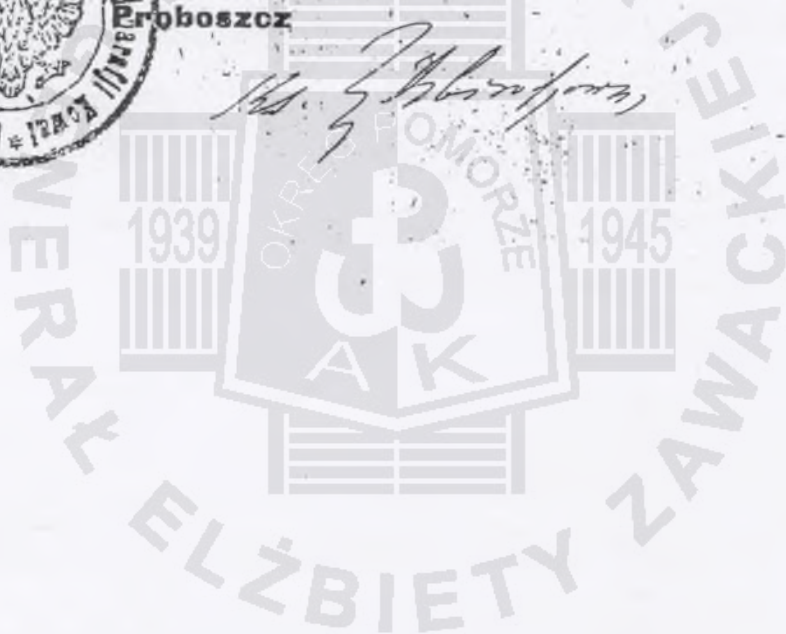
Witold Stanisław Sobieski
syn ~~czeka~~ Lucyana żony jego Reginy
Makulskich urodził (a) się w Kowale
dnia 16 Listopada tyśiąc dziewięćset triciumnastego
1919 roku.

Kowal dnia 18 Grudnia 1922 roku,

Proboszcz

(Signature)

szp. prz. III Kresz. 2
Województwo w. Łódź

RZECZPOSPOLITA POLSKA

URZĄD STANU CYWILNEGO w e WŁOCŁAWKU

Województwo w. Łódź

Odpis skrócony aktu małżeństwa

I. DANE DOTYCZĄCE OSÓB ZAWIERAJĄCYCH MAŁŻEŃSTWÓ:

	Mężczyzna	Kobieta
1. Nazwisko	Sarbiński	Rybarska
2. Imię (imiona)	Witold	Irena
3. Nazwisko rodowe	Sarbiński	Rybarska
4. Data urodzenia	23 lata	20 lat
5. Miejsce urodzenia	Kowal	Włocławek

II. DANE DOTYCZĄCE DATY I MIEJSCA ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA:

1. Data 15 lutego tysiąc dziewięćset czterdziestego drugiego/15.2.1942/r. Miejsce WŁOCŁAWEK

III. NAZWISKO NOSZONE PO ZAWARCIU MAŁŻEŃSTWA:

- 1. Mężczyźni Sarbiński
- 2. Kobiety Sarbińska
- 3. Dzieci Sarbiński/a/

IV. DANE DOTYCZĄCE RODZICÓW:

- A. Ojciec
  - 1. Imię (imiona) Lucjan
  - 2. Nazwisko rodowe Sarbiński
- B. Matka
  - 1. Imię (imiona) Regina
  - 2. Nazwisko rodowe Makulska

- Czesław
- Rybarski
- Zofia
- Romańska

V. ADNOTACJE O USTANIU LUB O UNIEWAZNIENIU MAŁŻEŃSTWA:

Miejsce na opłate skarbową

Potwierdza się zgodność powyższego odpisu

z treścią aktu małżeństwa Nr 28/1945/St.

Włocławek

data 1994-04-25

HS

KIENOWSKI

Urzędu Stanu Cywilnego

Druk: ZP - "Spręcgomat"

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 1949 r. Sąd Grodzki we Włocławku w osobie Sędziego T. Sławińskiego na posiedzeniu niejawnym po rozpoznaniu w trybie postępowania niespornego wniosku

Ireny Sarbińskiej zam. w Kowalu

o uznanie za zmarłego Witolda Sarbińskiego na mocy art. 14 i 15 Prawa o stanie osobowym (Dz.U.R.P. poz. 223 z 1945 r.) art. XX przepisów wprowadzających prawa osobowe (Dz.U.R.P. poz. 224 z 1945 r.) i art. 1-8 Dekretu w sprawie postępowania o uznanie za zmarłego i stwierdzenie zgonu (Dz.U.R.P. poz. 226 z 1945 r.)

postanawia :

Uznać za zmarłego Witolda Sarbińskiego syna Lucjana i Reginy z Makulskich, urodzonego w Kowalu, pow. Włocławek dnia szesnastego (16) listopada tysiąc dziewięćset dwudziestego (1919) roku, ostatnio zamieszkałego w Kowalu i chwilę jego śmierci tegoż Witolda Sarbińskiego ustalić na dzień dziewiątego (9) maja tysiąc dziewięćset czterdziestego szóstego (1946) roku.

Uzasadnienie

Na podstawie zeznań świadka Jana Markiewicza ustalono co następuje: Witold Sarbiński w okresie minionej wojny przebywał w obozach niemieckich. Ostatnio przebywał w obozie we Flessenburgu w Bawarii. Był on już w bardzo złym stanie zdrowia. Dnia 20 kwietnia 1945 roku w związku ze zbliżającym się frontem - obóz ten został ewakuowany do Dachau. W czasie drogi wielu więźniów słabszych na siłach, schorowanych i starszych wiekiem nie mogło wytrzymać trudów marszu. Osoby te były dobijane przez konwojentów.

Ponieważ od tego czasu wszelki ślad po Witoldzie Sarbińskim zaginął i czynione przez wnioskodawczynię poszukiwania nie przyczyniły się do uzyskania wiadomości o jego losie, należy przypuszczać, że tenże Sarbiński nie pozostaje już przy życiu, tym więcej, że okoliczności, wśród jakich ostatnio przebywał, uzasadniają przekonanie, iż został wówczas zabity w czasie marszu ewakuacyjnego obozu.

Zarządzone ogłoszenia w "Monitorze Polskim" z dnia 12 października

1948 roku nr 83-B, nadto dokonane obwieszczenia w budynku sądowym i w lokalu Zarządu Miejskiego w Kowalu nie dały pozytywnego wyniku.

W tym stanie rzeczy zgodnie z art. 14 § 2 oraz art. 18 § 3 prawa osobowego w związku z art. XX przepisów wprowadzających to prawo - Sąd orzekł jak wyżej.

tryginalnie właściwie podpis
zgodnie
Kierownik Sekretariatu

[Handwritten signature]

Sąd Rejonowy w Włocławku
stwierdza, że niniejsze obwieszczenie
jest prawomocne.
Włocławek, dnia 10 XI 1948

[Handwritten signature]

Zerwanie

Pod przysięgą śmiadke charkiewicza jaime
ram ~ Kancelu ul Kolig. Laje 6, w sprawie do
m miananej smiesci hildde Sarsbinshkies.

W roku 1945 przebywałem w obozie
skoncentracyjnym Flossenbürg (Bawaria)
gdzie w styczniu był lutym opuszczam wiołda
Sarsbinshkies, którego przyprostano w obozie Grossrossen
w Siedy erit su dase dobru. Po pobycie około
miesiąca - wróciłem do niego na bloku 4-ty, robot
w systemie do Buchenwaldu skąd w końcu marcu
wróciłem do Flossenbürga lecz już w zimowym
wyglądzie, był już "murzimaniem" był bledny
i walczył o chlewo, tężnił bardzo za obmian
żona. Odrzucił. Odro z nim rozmawiałem, i ja nie
miałem go aby mi ufradał bo wiadomości są dobre
i relacje bliska i miśimij się trymać. On już
miał na to rezygnat a reszte wó tracił na zorga-
nizowanie czegoś do jałowie. 20-go kwietnia przed
naporem wojsk amerykańskich ewakuowanis nos do
bachala piens, dajac po garści żyta na drodze.

Me dzień przed zorganizowaniem wiołda Sarsbi-
nshkies w stanie bezmadrzejim, chci bymias
nie me mogach to być to już żywy trup.
W mowem mogli wytrzymać tylko silni

moralnie i fizycznie, stajel wy sth ch
wystrelano po obrode. Sarbinskijs - ma
stiu nie wiodalini 23-go kwietnia gdy
rykame nas w obrode oswozdili, a za
to nas cholo po tovy, Sarbinskijs nie
sfraktalim. Znajac jego ston wotnie
okropnosci mordli po obrode tnirode
ze Sarbinski zginol w erani marcu

Kapel 2. 4. 1950 r. Chrobini

2354

Oświadczenie
Biskupiego Sądu Duchownego we Wrocławiu.

Biskupi Sąd Duch. we Wrocławiu reprezentowany przez Głównego Ks. dr.
Władysława Szafraniekiego i Melaniosa K. Pogorzałą
rozpatrzył na posiedzeniu d. 30.X.1950r. w siedzibie Sądu sprawę
o domni. śmierć Witolda Sarbinskiego z małżonką
Reginy Sarbinskiej

z domu z parafii K o n a 1.

Stwierdzenia

Biskupi Sąd Duch. we Wrocławiu po zapoznaniu się z aktami sprawy
odnośnie śmierci Witolda Sarbinskiego stwierdza następująco:

1. fakt, iż zaginiony Sarbinski był aresztowany przez Niemców
i wywieziony do obozu,
2. fakt, iż zaginiony był człowiekiem religijnym i przywiązany
do domu rodzinnego,
3. fakt, iż według zaprzysiężonych świadków nieregularnego
Jana Markiewicza zaginiony był w obozie w stanie bezradziej-
nym/żywy trup/i taki człowiek nie mógł wytrzymać marszu ...
i dlatego świadek jest przekonany, że zaginiony Sarbinski w
czasie przemarszu z stał debity głaz w rowie.....
4. fakt, że i matka zaginionego jest przekonana o jego "śmierci"

Podsumowanie

once, że domni. śmierć Sarbinskiego Witolda została z powodów
doświadczenia, przekonania świadków i doświadczenia przy
zyciu i ona może być zawsze i przez wolnego człowieka.

Wrocław d. 30.X.1950r.

Włodzisław Giejsz

Włodzisław Giejsz

Ala słoń wkrępa spacer.

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA

Województwo Bydgoskie
Powiat Miechowski

WYCIĄG AKTU ZEJŚCIA

URZĄD STANU CYWILNEGO

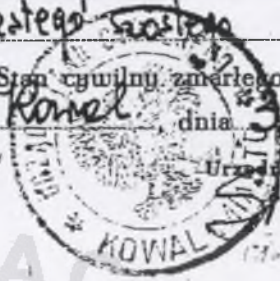
Kowal - miasto

Nr. 19/1944

Wbiano na podstawie
prawnomocnego postanowienia
Sądu Grodzkiego w Hielach
z dnia 23.8.1944r. Nr.
29.133/48 o uznaniu za
zmarłego i o zbieżności
z 29.01.1946r.

Zaświadczam, że Sarłinski Witold w. 16. XI. 1919 r.
zmarł w dniu dziewiątego maja
tysiąc dziewięćset czterdziestego roku 9.5. 1946 roku

w Kowal Stan cywilny zmarłego marca dnia 1960 r.

Urządnik Stanu Cywilnego
Jan Polowicz
Stefan

Wzór M-14 - CWD - W-wa, Świerczewskiego 66, zam. 26645/4/111
Ł. D. Dzielowa - z. 787 - 50.000 szt. pap. piśm. VII kl., 60 g. A1/94

SERVICE INTERNATIONAL DE RECHERCHES
INTERNATIONAL TRACING SERVICE
INTERNATIONALER SUCHDIENST

Arolsen, den 4. November 1993
Schm

Frau
Irena Cześnin
ul. Jagielly 25

PL-87-820 Kowal

Unser Zeichen
(bitte angeben)
T/D - 94 301

Ihr Schreiben vom
26. April 1990

Betrifft: Ihren Antrag nach Ihrem ersten Ehemann, Herrn Witold SARBINSKI,
geboren am 16.11.1919 in Kowal

Bezug: Unser Schreiben vom 22. Dezember 1992

Sehr geehrte Frau Cześnin!

In Beantwortung Ihrer obigen Anfrage teilen wir Ihnen mit, daß wir anhand Ihrer Ausführungen eine Überprüfung des hier vorhandenen Dokumentenmaterials durchgeführt haben.

Als Ergebnis dieser Ermittlungen erhalten Sie in der Anlage einen Dokumenten-Auszug, in welchem sämtliche hier vorhandenen Angaben über die Inhaftierung Ihres ersten Ehemannes enthalten sind.

Über das weitere Schicksal nach dem 7. April 1945 ist uns nichts bekannt.

Wir verbleiben

mit freundlichen Grüßen

Im Auftrag

L. Jäger
für die Archive

Anlage: 1

SERVICE INTERNATIONAL DE RECHERCHES
INTERNATIONAL TRACING SERVICE
INTERNATIONALER SUCHDIENST

Notre Réf
Our Ref T/D - 94 301
Unser Az

Votre Réf
Your Ref ---
Ihr Az

Arolsen den 4. November 1993

EXTRAIT DE DOCUMENTS

Il est certifié par la présente que les indications suivantes sont conformes à celles des documents originaux en possession du Service International de Recherches et ne peuvent en aucun cas être modifiées par celui-ci

EXCERPT FROM DOCUMENTS

It is hereby certified that the following indications are cited exactly as they are found in the documents in the possession of the International Tracing Service. It is not permitted for the International Tracing Service to change original entries.

DOKUMENTEN-AUSZUG

Es wird hiermit bestätigt, daß die folgenden Angaben den Unterlagen des Internationalen Suchdienstes originalgetreu entnommen sind. Der Internationale Suchdienst ist nicht berechtigt, Originaleintragungen zu ändern.

Nom Name Name	SARBINSKI -/-	Prenoms First names Vornamen	Witold -/-	Nationalité Nationality Staatsangehörigkeit	polnisch -/-
Date de naissance Date of birth Geburtsdatum	16.11.1919 -/-	Lieu de naissance Place of birth Geburtsort	Kowal -/-	Religion Religion Religion	nicht angeführt -/-
Noms des parents Parents names Namen der Eltern	nicht angeführt -/-			Profession Profession Beruf	nicht angeführt -/-
Dernière adresse connue Last known residence Zuletzt bekannter Wohnsitz	nicht angeführt -/-			Etat civil Marital status Familienstand	nicht angeführt -/-
Arrêté le Arrested on Verhaftet am	nicht angeführt -/-	in in	nicht angeführt -/-	par by durch	nicht angeführt -/-
Emprisonné Confinad Eingeliefert	in Konzentrationslager Flossenbürg -/-			No de detenu Prisoner's No Häftlingsnummer	48706 -/-
Le On Am	13. Februar 1945 -/-	venant de coming from von	Konzentrationslager Gross Rosen -/-	par by durch	nicht angeführt -/-
Catégorie Category Kategorie	nicht angeführt -/-				
Transféré Transferred Überstellt	zum Konzentrationslager Flossenbürg/Kommando Ansbach (Datum nicht angeführt); rücküberstellt am 7. April 1945 zum Konzentrationslager Flossenbürg (Hauptlager).				
Indications complémentaires Further indications Weitere Angaben	keine -/-				

Remarques du SIR
Remarks of the ITS
Bemerkungen des ITS
keine -/-

G. Birke
G. Birke
für die Archive

L. Jäger
L. Jäger
für die Archive

11. Materiały uzupełniające relacje:

1. Ziółkowski B., biogram „Sarbiniński Witold Stanisław”, [w:] Słow. biograficzny konspiracji pomorskiej 1939-1945, Toruń 1994, z. 6, s. 136-137, kserokop. k. 2 s. 1-2
2. Ziółkowski B., biogram „Sarbiniński Witold Stanisław”, Słow. biograficzny Słowale..., Włocławek - Słowal 2006, s. 202-204, kserokop. k. 3 s. 3-5

Sarbiński Witold Stanisław (1919–1945),¹
członek sztabu Tajnej Organizacji Polskiej
(TOP), Zjednoczonych Organizacji Ruchu
„Miecz i Pług” („MiP”), AK.

Urodzony 16 XI 1919 w Kowalu, syn stolara
Lucjana i Reginy z d. Makulskiej, brat Ada-
ma ps. „Błyskawica”, „Sęp” (ur. 1925) założy-
ciela i kmdt. TOP. Po ukończeniu szkoły po-
wszechnej w Kowalu w 1938 uzyskał maturę
w Państwowej Szkole Handlowej we Włocławku.
Kilka miesięcy pracował w magistracie,
przygotowując się jednocześnie na kursach
w Płocku do egzaminu na Wyższą Szkołę Han-
dlową w Warszawie. W tym okresie należał do
„Strzelca”, biorąc udział w licznych zawodach
sportowych. Przed wojną i podczas okupacji

mieszkał w Kowalu przy ul. Kołtątaja.

W 1939 powołany do czynnej służby wojskowej, brał udział w kampanii
wrześniowej. Dnia 19 lub 20 IX 1939 pod Żychlinem dostał się do niewoli, skąd
w październiku zbiegł do rodziny. Od listopada 1939 do lipca 1944 pracował
jako księgowy (znał dobrze j. niemiecki) w warsztacie blacharsko-hydraulicz-
nym Artura Qusta w Kowalu. W 1940, razem z bratem Adamem Sarbińskim,
utworzył młodzieżową organizację konspiracyjną o profilu chadecko-endeckim
pn. Tajna Organizacja Polska (TOP). Odpowiedzialny był za pion cywilny. Pro-
wadził też archiwum TOP i działalność polityczno-propagandową. Do stycznia
1941 z A. Sarbińskim, Zdzisławem Mazierskim m.in. kolportował gazetki pt.
„Ogniwo”, „Piorun”, wydawane przez KZPL i KSSL we Włocławku. Kolportaż
obejmował tereny działania TOP, a więc powiaty: włocławski, kolski, kutnow-
ski. Jesienią 1942 brał udział w rozmowach scaleniowych z „MiP”, reprezen-
towanym przez Ireneusza Sieradzkiego ps. „Cezary Baryka”, „Andrzej Żwirski”.
W ich wyniku TOP, na zasadach autonomii, wszedł do „MiP” wraz z tereno-
wymi strukturami, a w 1944 do AK. Ze względu na rodzinę od lutego 1942
ograniczył działalność do kierowania siatką łączności konspiracyjnej, utrzymu-
jąc stałe kontakty z Januszem Sieradzkim, Adamem Gostyńskim ps. „Aleksan-
der”, „Wicherek” w Brześciu Kuj. i Włocławku. Został aresztowany 6 VII 1944
przez gestapo z Włocławka we własnym domu. Gestapo nie dysponowało prze-
ciw niemu dowodami (archiwum ukryte w dzwonnicy kościoła w Kowalu nie
zostało odnalezione do dziś). Torturowany we włocławskim więzieniu, nie przy-
znał się do działalności konspiracyjnej. Zaprzeczył jej też aresztowany A. Sar-
biński. O jego uwolnienie starał się niemiecki pracodawca. Podczas konfrontacji
Adam Credo, zastępujący W.S. na stanowisku szefa propagandy, potwierdził
przynależność W.S. do TOP oraz „MiP” i udział w naradach organizacji.
W październiku 1944 został przesłany do więzienia na Radogoszczy w Łodzi,
a stamtąd w listopadzie–grudniu tr. do obozu koncentracyjnego w Gross-Rosen.

136

*Słow. biograficzny konspiracji pomorskiej
1939-1945, Tom 2004, 2.6*

2

Tu ze względu na dobrą znajomość j. niemieckiego pracował w biurze. Z początkiem lutego 1945, wraz z innymi więźniami, został ewakuowany do obozu koncentracyjnego Flossenbürg – kommando Amsbach (nr oboz. 48706), a stamtąd w marcu do Dachau i po miesiącu ponownie wrócił do Flossenbürga. Nie są znane okoliczności śmierci W.S. Żył jeszcze 22 IV 1945. Został zamordowany bądź przed ewakuacją obozu, bądź w czasie drogi, kiedy konwojenci dobijali więźniów, nie mogących wytrzymać trudów marszu. Według relacji świadków już nie żył, kiedy wojska amerykańskie wyzwoliły obóz 23 IV 1945.

Dnia 15 II 1942 zawarł we Włocławku związek małżeński z Ireną. Miał córkę Danutę Zofię (1942) nauczycielka w Łodzi, syna Kazimierza (1944) mgr inż. w Sochaczewie.

Sarbiński Zygmunt (1917 – brat), żołnierz II Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa zginął w kampanii włoskiej.

AGKŚZpNP-IPN, SO-Ł, sygn. 616; APAK, T.: Rybarski E., Sarbiński W.; APWł., Starostwo Powiatowe we Włocławku 1945–1950, sygn. 115, k. 159; ASRWł. ASW-G sygn. 133/48 (Sarbiński W.); Orzeczenie Biskupiego Sądu Duchownego we Włocławku z 30 X 1950 (w zbiorach autora); Relacje: Cześnin T., Rybarski W., Sieradzka D. (w zbiorach autora); Chrzanoński B., *Miecz i Ptug...*, s. 154–155; Ziółkowski B., *Stan i potrzeby badań nad dziejami konspiracji na terenie Włocławka i Kujaw wschodnich*, Vladislavia, Włocławek 2002, nr 13, s. 15–16.

Bogdan Ziółkowski

SARBIŃSKI WITOLD STANISŁAW
(1919–1945)

członek sztabu Tajnej Organizacji Polskiej,
Zjednoczonych Organizacji Ruchu „Miecz
i Plug”, AK.

Urodził się 16 XI 1919 r. w Kowalu, w rodzinie
Lucjana, z zawodu stolarza i Reginy z d. Ma-
kulskiej. Był bratem Adama, ps.: „Błyskawica”,
„Sęp”, założyciela i komendanta TOP.

Kopie
ŹRÓDKO: Słownik biograficzny^{Kopie}, pod red. Z. J. Zosady,
D. Ziółkowskiego, Hucisko-Kanał 2006, s. 202-204.

W.S. Sarbiński ukończył szkołę powszechną w Kowalu, a następnie Państwową Szkołę Handlową we Włocławku. Świadectwo maturalne otrzymał w 1938 r. Kilka miesięcy pracował w magistracie w Kowalu, przygotowując się jednocześnie na specjalnych kursach w Płocku do egzaminu, by podjąć studia w Wyższej Szkole Handlowej w Warszawie. W tym okresie należał do „Strzelca” i brał udział w licznych zawodach sportowych, osiągając doskonałe wyniki, m.in. w lekkoatletyce i pływaniu. Działał również w OSP Kowal, pełniąc w ostatnim przedwojennym zarządzie funkcję sekretarza.

W 1939 r., został powołany do czynnej służby wojskowej i brał udział w kampanii wrześniowej. Do niewoli dostał się 19 lub 20 września pod Żychlinem (k. Kutnia). W październiku 1939 r. uciekł z niewoli i powrócił do rodziny. Od listopada 1939 r. do lipca 1944 r. pracował w warsztacie blacharsko-hydraulicznym Artura Qusta w Kowalu jako księgowy (dobrze znał jęz. niemiecki). Na jego prośbę Qust zatrudnił w warsztacie również A. Sarbińskiego. Przed wojną i w okresie okupacji mieszkał w Kowalu przy ul. Kołłątaja (okupacyjna H. Goringstrasse).

W 1940 r. założył wraz z bratem Adamem i alumnem WSD Stanisławem Mazierskim młodzieżową organizację konspiracyjną o profilu chadecko-endeckim — Tajną Organizację Polską (TOP). Odpowiedzialny by za jej pionierstwo cywilny, prowadzenie działalności polityczno-propagandowej, m.in. redagowanie ulotek i gazetek oraz prowadzenie archiwum. W początkowym okresie działalności do stycznia 1941 r. wraz z bratem i Zdzisławem Mazierskim kolportował na terenie Kowala gazetki KZPL i KSSL „Ogniwo” i „Piorun”. Organizował kolportaż konspiracyjnych wydawnictw na terenach działalności TOP w pow. włocławskim, kolskim i kutnowskim. Jesienią 1942 r. brał udział w rozmowach scaleniowych z „MiP”. W ich wyniku został członkiem „MiP”, a wraz z jego powiato-

wymi strukturami w 1944 r., żołnierzem AK. Po zawarciu związku małżeńskiego, ze względu na żonę i dzieci, ograniczył swą działalność do kierowania siatką łączności konspiracyjnej, m.in. utrzymywał stałe kontakty z Januszem Sieradzkim w Brześciu Kuj. oraz Adamem Gostyńskim, ps.: „Aleksander”, „Wicherek”, Eugeniuszem Rybarskim, ps.: „Grzmot”, „Orlik” i Tadeuszem Sarbińskim we Włocławku.

W.S. Sarbiński został aresztowany wraz z A. Sarbińskim przez gestapo z Włocławka 6 VII 1944 r. w godzinach rannych, w domu, w fali aresztowań, która do końca nie została wyjaśniona. Gestapo nie dysponowało dowodami przeciwko niemu, a archiwum, ukryte w kościele w Kowalu, nie zostało (do dziś) odnalezione. Po jego aresztowaniu żona Irena wraz z łączniczką Lilianną Wojciechowską przewiozły dokumenty do Włocławka na punkt kontaktowy przy ul. Rolniczej, a broń z mieszkania zabrał inny członek organizacji, Jerzy Piotrowski, ps. „Georg”. W.S. Sarbiński torturowany we włocławskim więzieniu, nie przyznał się do działalności konspiracyjnej. Jego brat Adam również zaprzeczał jego działalności w ugrupowaniu, a niemiecki pracodawca wstawił się za nim i starał o uwolnienie. Dopiero w czasie konfrontacji z Adamem Credo, ps. „Stary”, który zastąpił go na stanowisku szefa propagandy, ten potwierdził, że W.S. Sarbiński był członkiem TOP oraz „MiP” oraz że brał udział w naradach kierownictwa ugrupowania. Był również konfrontowany z innymi konspiratorami aresztowanymi 15 VIII 1944 r. i na początku września tr.

Planowane przez pozostałych na wolności konspiratorów odbicie aresztowanych z więzienia we Włocławku nie doszło do skutku. (Były już przygotowane skrytki dla nich po ewentualnym odbiciu, w których miano ich ukryć przez 1–2 dni przed przerzutem poza powiat).

W październiku 1944 r. został przesłany do więzienia gestapo przy ul. Robert Koch str. (ob. S. Sterlinga) w Łodzi, a następnie 11 listopada osadzony na Radogoszczy, skąd skierowano go w końcu listopada do obozu koncentracyjnego w Gross-Rosen (nr obozowy 87224). W obozie, ze względu na dobrą znajomość języka niemieckiego, pracował w biurze. W początkach lutego 1945 r. został ewakuowany wraz

z innymi więźniami w tzw. marszu śmierci do obozu koncentracyjnego Flossenbürga (nr obozowy 48706) komando Amsbach, stamtąd w marcu do Dachau i po miesiącu ponownie do Flossenbürga. W tym obozie spotkał się z Janem Markiewiczem. Był już skrajnie wyczerpany i chory. Bardzo tęsknił za domem, żoną i dziećmi, ale nie wierzył już, że dożyje wyzwolenia.

W.S. Sarbiński żył jeszcze 22 IV 1945 r. Ostatnie dni i godziny jego życia nie są znane. Został zamordowany, bądź przed ewakuacją obozu, kiedy Niemcy rozstrzelali na wzgórzach z karabinów maszynowych ok. 2 tys. chorych i najłabszych jeńców, bądź w czasie drogi, kiedy konwojenci dobijali osoby niemogące wytrzymać trudów marszu. Według relacji świadków w dniu 23 IV 1945 r., kiedy wojska amerykańskie oswobodziły więźniów, już nie żył.

15 II 1942 r. zawarł we Włocławku związek małżeński z Ireną Rybarską (po drugim mężu Cześnin). Mieli dwoje dzieci: córkę Danutę Zofię (ur. 28 VI 1942), nauczycielkę w Łodzi i Lechosława Kazimierza (ur. 3 II 1944), mgr inż. zamieszkałego w Sochaczewie.

FAiPAKoWSP, Insp. Wł., t. osob.: Rybarski E., Sarbiński W.; APW, SPW 1945–1950, sygn. 115, k. 159; ASRW AGSW „O uznanie za zmarłego”, sygn. 133/48 (Sarbiński W.); IPN-AGKŚZpNP, SO-Ł., sygn. 616; IPN-Delegatura Bydgoszcz, sygn. IPN BY 069/285, t. I, k. 226; Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, Księga ewidencji łaźni więzienia radogoskiego, sygn. A-4565, k. 143; Pismo Międzynarodowego Biura Poszukiwań z Arolsen z dnia 4 listopada 1993 r.; Orzeczenie Biskupiego Sądu Duchownego we Włocławku z 30 października 1950 r. (odpisy w zbiorach autora); MOSP Kowal — archiwum, bez sygn., dokumenty z lat 1945–1964: Kwestionariusz dotyczący rejestracji szkód wojennych z 26 VII 1945, spisany przez W. Czapskiego i W. Jałoszyńskiego; Cześnin I., Rybarski W., Sarbiński W.J., Sieradzka D. — relacje (w zbiorach autora); — Chrzanowski B., „Miecz i Plug” (Zjednoczone Organizacje Ruchu „Miecz i Plug”) na Pomorzu w latach okupacji niemieckiej, Toruń 1997, s. 154–155; Zasada Z.J., Straż, s. 94; Ziółkowski B., „Miecz i Plug” — Zjednoczone Organizacje Ruchu „Miecz i Plug” we włocławskim, „Zeszyty Naukowe WSHE”, 2005, t. XVII, s. 181, 187–188; tenże, Sarbiński Witold Stanisław, [w:] SBKP, cz. 6, s. 136–137; — Fot. W.S. Sarbińskiego z archiw. autora.

Bogdan Ziółkowski

^{IV}/1. Korespondencja obozowa W. S.
Sarbinowskiego:

1. List do Regimy Sarbinowskiej z
18. 12. 1944 z obozu kome. Gross-Loew,
kserokop. oryg. m. k. p.

h. 2 s. 1-2

Konzentrationslager
Fross-Rosen (Schlesien)
für Frauen

⑧

87224 Bild

Meine genaue Anschrift: *Warkuski Wiatra*
Gubdittin

Frau

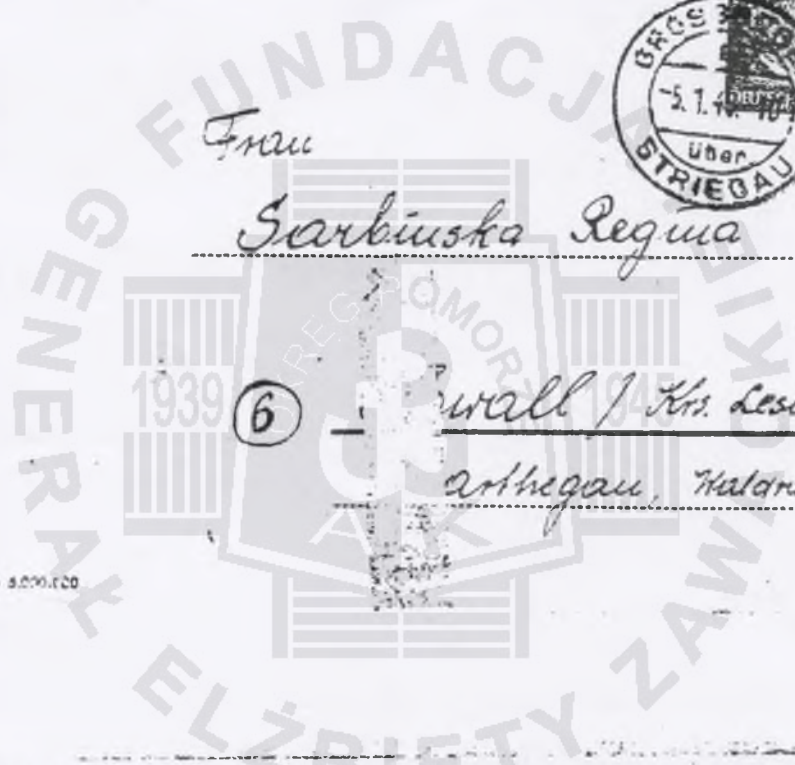
Sarkiuska Regina

⑥

Wall / Krs. Leslau

Arhegau, Waldenstr. 63

11/28 4 45 8.000.000

Auszug aus dem Briefe
 Sehr Dillig bei im Monat 2 Briefe oder 3 Briefungen und ablesen. Eingehende Briefe dürfen nicht mehr in
 1 Felle 4 12 Seiten enthalten und müssen übermäßig und lesbar sein. Gebildungen sind nur durch Dolmetschung zu
 1/2, denn Absicht zur Vor-, Sunama, Gebirgs, Edgammern trägt, jedoch keinerlei Mitteilungen. Gelb, Grün und
 Silbermalen in Briefen sind verboten. Die Anzahl der Briefungen, die den gefällten Anforderungen nicht entsprechen,
 wird vernichtet. Unberichtigte, schlecht lesbare, sowie aus versichert im Lager kann alles gestrichelt werden. Rationalisierte
 Briefe Setzungen sind zugelassen, müssen aber dem BSK selbst im Konstruktionslager bestellt werden. Lebensmittelpa-
 kete in jeder Zeit und in jeder Menge zugelassen sind.

Der Lagerkommandant

18.12.44

Meine Lieben! Ich befinde mich im Kauz Lager, Groß-Possen
 in Schlesien, bin ganz gesund und fühle mich gut. Ich
 darf jedem Monat zwei Briefe senden und auch empfangen.
 Du darfst mir unbegrenzt Pakete schicken, so oft Du willst
 mit Lebensmittel aller Art, Tabak, Zigaretten, Süßwaren
 Schicke mir auch 1 Unterhose, Hemd, sochen Faselwischer
 und die gelbe Halbschuh, Alkohol und Jod sind streng
 untersagt. Die Pakete schicke unter Adresse:
 Häftling Sch. P. Nr. 87224, Jarbowski Wald, Arbeitslager
 Breslau 7, Breslau 6, Grundstr. 12, Postfach 12. Die
 siehe Absender. Ich erwarte schnell Nachricht von euch
 ob alle gesund seid und wie es zu Hause ist. Ich sende
 euch die herzlichste Weihnachts- und Neujahrswünsche.
 Ich grüße und küsse euch mehrmals, sowie übermunde
 die Grüße von alle Bekannten und der ganze Familie.
 Pache die Pakete gut, in einem Karton ein. Solb

T:U-1177/1969 Pom.

Wrocław

Sarbinowski Witold

v. 1939.arty informacyjne
k. 2

+ Sarbiniski Witold

Witolda¹
web
TOP-8iP

zob. J. os. M: 1357/2221 Pom.
Sarbiniski Tadeusz
- Mmp. Witolda web

Witolda

Sarbinowski Witold Stanisław Włodawski
503-813 2
-A2

zob. Ziółkowski B., Polska Podziemia
na R. Głuchawach..., Toruń 2008,
s. 555, 566, 554, 562, 565.

hł. 1/15

Sarbiński Witold

